

Novel·la Bruixes, poetes bosquerols, dones d'aigua, caçadors: Irene Solà ha escrit una història d'històries, en la qual el paisatge, els núvols o els bolets tenen veu com les persones. Un món dinàmic on el passat i el present, la història i la llegenda fan el viure encantat. 'Canto jo i la muntanya balla' és la confirmació de la veu narrativa i lírica que va irrompre el 2018 amb 'Els discs'

'Merrie melodies' al Pirineu

JULIÀ GULLAMON

Irene Solà (Malla, 1990) és la Flordeneu, la Plaerdemavida, Aloma, la Carlana, la princesa de Mònaco de la literatura catalana actual. Va començar publicant poemes (una pagesa n'hauria dit *poesies*) i donant campanades en antologies on, al costat de clàssics i contemporanis, destacava molt. *Els discs* (2018) va ser un llibre que es va anar obrint camí a poc a poc: elogis per aquí, elogis per allà, lectors enamorats, recomanacions entusiastes. A més de ser escriptora, Irene Solà es mou en el món de l'art. Ha estat fent una llarga estada a Londres i ha treballat a la Whitechapel. De l'art contemporani en treu un plantejament conceptual de

L'escriptora Irene Solà, guanyadora del quart premi Anagrama de novel·la amb 'Canto jo i la muntanya balla' ALEX GARCIA

l'escriptura. De la vida de pagès (els pares tenen una explotació agrícola a Malla), un coneixement a la menuda de les coses del bosc, de les coses dels camps i de la vida dels pobles com són ara. Aquesta era la base d'*Els discs*, que es movia entre Osona, les Guilleries i la punteta de la Selva, on s'acaba el Montseny. A *Canto jo i la muntanya balla* ha canviat de mapa, i des de Camprodon s'ha enfilat fins a Molló, ha passat la ratlla de França i ha baixat cap a Prats de Molló, al Vallespir, on van passar tantes històries de l'exili i la retirada i on Joan-Lluís Lluís va ambientar una de les millors novel·les catalanes d'aquest segle, *El dia de l'ós* (2004).

Per als qui no van llegir *Els discs*,

Canto jo i la muntanya balla és un llibre únic. Per als que ja n'estaven al cas, una confirmació de talent narratiu, estudi, composició i força lírica. *Canto jo i la muntanya balla* és un llibre passat per l'art conceptual i la narratologia, que obeeix a un pla, escrit amb un procediment. Irene Solà es preocupa pels problemes de la veritat i la ficció, la història i la vida. En el camp de l'art contemporani i de la narratologia tot són problemes que cal abordar: *Problemes de la poètica de Dostoiévski* es titulava un famós llibre de Mikhaïl Bakhtin, del 1965. Hi ha una part d'exploració i d'exercici. Però no està fet, com passa amb altres experiments, amb lletra morta. Hi ha unes històries i una manera d'explicar-les que corprenen.

Per exemple, en el primer dels cinc apartats en els quals es compon el llibre i que n'és el plantejament. Són quatre talls superposats, que expliquen quatre històries amb quatre narradors. El primer que troba el lector només entrar és la descripció d'una tempesta, explicada pels núvols. La literatura és plena de bèsties que parlen. A *Els discs* hi sortia una vaca pensadora. El punt de vista dels núvols és una excepcionalitat, que ve d'Aristòfanes. Sobrevolen l'escenari on s'esdevindrà l'acció, creen un joc d'ombres i llums escenogràfic, empaiten el personatge per la vall, i en el moment que treu la navalla, per tallar un nus de pèl i pell d'un vedellet que ha quedat atrapat en una tanca, la navalla crida el llamp que fulmina l'home. En un altre fragment són les trompetes de la mort (un bolet que no es collia fins fa quatre dies, quan en van començar a parlar a la tele), que fan el cor. I és com un d'aquells episodis de dibuixos de les *Merrie melodies*, en les quals els mistos d'una capsca o la cafetera i les tasses d'una cuina ballen, passat pel Romancer de Milà i Fontanals, pels contes russos i la tragèdia grega.

Solà barreja la història, la llegenda, la realitat i la literatura (hi ha molts jocs intertextuals) i de tot en fa carn. La vaig entrevistar l'estiu del 2018, per celebrar la llum progressiva que enviava *Els discs*. Li vaig comentar una cosa que m'havia sorprès, en la segona lectura que vaig fer per preparar l'entrevista: les vegades i la naturalitat amb la qual la gent anava a pixar. Una parella en un cotxe, al mig del bosc. La noia obria la porta, sortia i feia un pipí. A *Canto jo i la muntanya balla* tornem a trobar aquest fonament fisiològic de la narració, amb un detall formidable. Les bruixes rondan aquestes munta-

A més de ser escriptora, Irene Solà es mou en el món de l'art i ha treballat a la Whitechapel

És un llibre passat per l'art conceptual i la narratologia, que obeeix a un pla, escrit amb un procediment

nyes. Són dones de pagès, dones lliures, que viuen en una compenetració orgànica, també fisiològica, amb les plantes, amb les bèsties, amb les moltes i amb les pedres, amb els boscos i amb els plecs sinclinals (que en un altre dels fragments parlen). Quan les han mort i en volen fer fugir l'esperit, els homes planten creus. Les bruixes s'hi acosten de nit i hi fan pipí. En l'episodi que relata la festa de l'ós de Prats de Molló, que és una filigrana que combina llegenda, història i relacions familiars, les ganes de pixar també hi tenen importància.

Escriptors a la muntanya

La muntanya té una presència constant en la literatura catalana des de la Renaixença. Verdguer és ciclopi i també líric, descriu un món de pedra, amb cingleres i barrancs, i un tapís de molsa, que és la muntanya vista des de la carrossa de Flordeneu, les capçades dels arbres fan el mantell de la mare de Déu.

El bosc modernista és una obaga plena de senglars, trufes i capellans amb el collet brut. A la solana s'hi fan romiatges que acaben en ganivetades i hi paren la cadira per a la iaia que s'ha ferit.

Guerau de Llost té una virtut que tenen pocs poetes: cada cop que veus un faig, i al costat un avet, i des de dalt d'un cim, la clapa d'una fageda amb els arbres amb les fulles tendres i els avets que s'aixequen drets i foscos al bell mig,

penses en un poema seu. Marià Manent és el poeta dels ocells que fugen. Han baixat a beure al rec, han vist l'home que va pel camí, vestit com un anglès, salten del marge al capdamunt d'una branca.

Carner retrata un bosc humanitzat, una clapa d'alzines, al costat de la casa de pagès. El masover hi lliga un fil d'estendre.

Sagarra és el poeta de les plantetes silvestres. A Santa Coloma de Gramenet, un llaurador li diu que aquella herba que es fa al marge del camp es diu *cogula*. Se l'aprèn i la fa sortir al camí per on tresca el cavall negre del comte Arnau, en el poema que retrata una parella de pagesos avorrits l'un de l'altre i en una estrofa de *La Divina Comèdia*.

Per riure's moderament del panteisme de Maragall,

Esprriu recorda una excursió a Sant Cristòfor de Cerdans. Mentre va filosofant, panteista, el protagonista ensopega i cau de morros.

Brossa explica que Pere Gimferrer puja al Montseny en cotxe, abaixa la finestreta, respira fons, la torna a pujar; mentre Foix, en el mateix rodal, hi veu monstres i gegants. Per explicar-ho, fa un títol tan llarg, tot en majúscules, que venen ganes de picarlo en un marbre i esperar que el colonitzi el verdet.

Mercè Ibarz relata una altra excursió, de nit. La llum fa que tot sembli de plata.

Perejaume agafa llibres, arbres i escriptors, i en fa un pessebre que sembla el palau de Lluís de Baviera. Ara en aquest pessebre hi ha també *Canto jo i la muntanya balla* d'Irene Solà.

Barreja la història, la llegenda, la realitat i la literatura (hi ha molts jocs intertextuals) i de tot en fa carn

'Canto jo i la muntanya balla' té llum; ha entrat a formar part d'aquell casino de llibres que tothom vol llegir

Tots aquests retalls s'entretoquen i es comuniquen, amb aquelles portes de ferro que desvien els recs, duen l'aigua aquí, després allà, la fan passar per un solc, l'envien a l'altre, el pagès-escriptora, amb l'aixada fa caure la paret de terra i tot el sembrat va quedant ple d'aigua i la feixa en saó. *Canto jo i la muntanya balla* té llum i fa il·lusió. Ha entrat a formar part d'aquell casino de llibres que tothom vol llegir, el casino de *Primavera, estiu, etcètera* i *Permagel*. Ja em diran quin efecte els fa. |

Irene Solà

Canto jo i la muntanya balla

ANAGRAMA. 189 PÀGINES 16,90 EUROS
PREMI LLIBRES ANAGRAMA DE NOVEL·LA